

**Najwyższa Izba Kontroli
Departament Pracy, Spraw
Socjalnych i Zdrowia**

Warszawa, dnia 22 kwietnia 2011r.

**Pan
Wojciech Skiba
Prezes Zarządu
Państwowego Funduszu Rehabilitacji
Osób Niepełnosprawnych**

KPZ-4100-09-01/2011
P/10/107

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli – Departament Pracy, Spraw Socjalnych i Zdrowia, skontrolowała Biuro Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (zwanego dalej Funduszem lub PFRON) w zakresie wykonania planu finansowego Funduszu w 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 7 kwietnia 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezesowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie planu finansowego Funduszu w 2010 r.

1. Pozytywna ocena działalności Funduszu dotyczy odzyskania w 2010 r. w wyniku egzekucji administracyjnej 34.819 tys. zł tj. o 20.771 tys. zł (o 147,9%) więcej niż w 2009 r. W 2010 r. wystawiono 11.209 upomnień na łączną kwotę 63.538 tys. zł (w 2009 r. 3.556 na kwotę 36.409 tys. zł) oraz 6.359 tytułów wykonawczych na łączną kwotę 93.168 tys. zł (w 2009 r. – 2.562 na kwotę 41.754 tys. zł). NIK również ocenia pozytywnie zwiększenie ilości prowadzonych postępowań zmierzających do określenia kwot zobowiązań pracodawców² ze 108 w 2009 r. do 787 w 2010 r. Kwota należności Funduszu określona w powyższy sposób wyniosła 22.486 tys. zł i była wyższa o 20.893 tys. zł (o 1.311,6%) niż

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701, ze zm.

² Na podstawie danych uzyskanych z ZUS.

w 2009 r. Ponadto, na kształtowanie się ogólnej kwoty należności wpływ miał wzrost należności z tytułu zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych o 18.019 tys. zł, określonych po kontrolach urzędów skarbowych w zakresie prawidłowości tworzenia i gospodarowania jego środkami³.

2. Pozytywnie oceniono również wprowadzenie programu oszczędnościowego, ograniczającego znacząco wydatki m.in. w pozycjach: zakup usług remontowych (37,4% planu po zmianach), wydatki i zakupy inwestycyjne (58,0%), usługi internetowe (21,3%), usługi pocztowe i telekomunikacyjne (60,9%), podróże służbowe krajowe (65,5%) i zagraniczne (45,0%).

W 2010 r. zrealizowane wydatki i koszty bieżące własne Funduszu z przeznaczeniem na działalność bieżącą Biura i Oddziałów stanowiły 86,7% kwoty planowanej. Kwota wydatków na działalność bieżącą Funduszu stanowiła 2,59% wydatków ogółem zrealizowanych w 2010 r.

Wykonanie wydatków na wynagrodzenia (52.116 tys. zł) było niższe od planu o 166 tys. zł (o 0,3%). W porównaniu do 2009 r. były one niższe o 99 tys. zł (o 0,2%). Przeciętne wynagrodzenie osobowe wypłacone w 2010 r. było wyższe od analogicznego w 2009 r. o 0,7%, natomiast zatrudnienie było niższe o 0,9 %, w stosunku do planowanego średniorocznego zatrudnienia w 2010 r. (wykonanie stanowiło 99,22% planu zatrudnienia). Ponadto, w Biurze Funduszu część zadań realizowano poprzez zawarcie 294 umów zleceń i o dzieło, przy czym 61 z nich obowiązywało od 2009 r. Z pracownikami Funduszu zawarto łącznie 33 umowy (o 10 mniej niż w 2009 r.), co stanowiło 11,2% wszystkich obowiązujących umów w 2010 r. a ich wartość wyniosła 169.483,9 zł, tj. 14,6% wynagrodzeń bezosobowych.

Kontrola postępowań zamówień publicznych, w odniesieniu do wymogów zawartych w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁴ oraz zarządzeniami Prezesa Zarządu PFRON, wykazała zgodność z obowiązującymi procedurami⁵. Świadczy to również o wykonaniu wniosków pokontrolnych skierowanych do PFRON po kontroli wykonania planu finansowego za 2009 r.

3. W wyniku prowadzonych działań windykacyjnych odzyskano 5.160 tys. zł (o 588 tys. zł więcej niż w roku poprzednim tj. o 12,9%), co NIK ocenia pozytywnie.

³ W 2010 r. zobowiązania podmiotów określono na podstawie 787 decyzji, w 2009 r. – 108 decyzji.

⁴ Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.

⁵ Spośród 15 postępowań przeprowadzonych i zakończonych w badanym okresie, o łącznej wartości zawartych umów wynoszącej 7.701.407,38 zł, do badania szczegółowego pobrano 10 postępowań o wartości zawartych umów w wysokości 7.343.298,38 zł, tj. 95,4% wartości całkowitej i 66,7% liczby zakończonych postępowań.

4. NIK nie wnosi uwag do:

- zasadności wydania skontrolowanych decyzji⁶ dotyczących rozłożenia zaległości na raty lub odroczenia ich płatności oraz odmawiających udzielenia ulg we wpłatach na PFRON;
- dofinansowania w wysokości do 50% oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych przez zakłady pracy chronionej (zpch). Na ten cel zaplanowano w ustawie budżetowej kwotę 7.500 tys. zł, którą w ciągu roku zmniejszono do 6.971 tys. zł. Faktyczne wykonanie wyniosło 4.997,77 tys. zł (tj. 71,69%) i było wyższe od wydatków zrealizowanych w 2009 r. o 7,8% (4.606,5 tys. zł);
- zwrotu kosztów budowy lub rozbudowy obiektów i pomieszczeń zakładu, transportowych i administracyjnych. Na realizację zadania przez Oddziały PFRON zaplanowano środki w kwocie 20.000 tys. zł. W ramach jego realizacji zawarto 393 umowy (75,1% złożonych wniosków) na łączną kwotę 11.364 tys. zł (15,7% kwot wnioskowanych);
- zrekompensowania gminom dochodów utraconych na skutek zastosowania ustawowych zwolnień podatkowych. Na rachunek PFRON w BGK przekazana została kwota 80.000 tys. zł. Pełne wykorzystanie dotacji wyniosło 79.999 tys. zł. Przyznana dotacja budżetowa nie zapewniała realizacji rekompensat dla gmin w wysokości złożonych wniosków w kwotach z 50%-owym udziałem środków dotacji budżetowej. W związku z tym wypłaty z tytułu II transzy dokonano w niepełnej wysokości, tj. w 87,8% wnioskowanych kwot;
- dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych. Na ten cel Fundusz wydał 2.846.832 tys. zł (o 24% więcej niż w roku poprzednim), w tym 659.000 tys. zł z dotacji celowej z budżetu państwa co stanowiło 23% faktycznie poniesionych wydatków z tego tytułu;
- przeprowadzenia przez Wydział Audytu Wewnętrznego, zgodnie z planem, 18 zadań audytowych sprawdzających działalność 6 Oddziałów oraz 10 Wydziałów Biura. Pracownicy Wydziału przekazali w sprawozdaniach z przeprowadzonych zadań audytowych łącznie 37 zaleceń służących poprawie jakości i skuteczności funkcjonowania systemu kontroli zarządczej w PFRON;
- przeprowadzenia przez Wydział Kontroli Funduszu u beneficjentów PFRON 186 kontroli (69 planowych i 117 doraźnych), którymi objęto 68 zakładów pracy chronionej i 118 innych podmiotów. Oddziały Funduszu przeprowadziły u beneficjentów PFRON łącznie 2.007 kontroli, w tym 1.874 planowych i 133 doraźnych, którymi objęto 131 zakładów pracy chronionej, 1.431 osób fizycznych i 443 inne podmioty. Wydział Kontroli opiniował także

⁶ Skontrolowano 10 spraw, których wynikiem było wydanie decyzji przyznających ulgi w łącznej kwocie 22.516,8 tys. zł (tj. 34,1% wartości wydanych decyzji) oraz 10 spraw zakończonych decyzją odmowną.

w 15 przypadkach „Informacje o stanie realizacji zaleceń pokontrolnych” sporządzane dla Zarządu PFRON przez Oddziały Funduszu;

– prawidłowości przekazywania środków samorządom powiatowym i wojewódzkim w objętym kontrolą okresie (w marcu i wrześniu 2010 r.). Wszystkie wnioski złożone przez samorządy zostały zrealizowane w terminie wskazanym w § 7 ust. 2 rozporządzenia w sprawie algorytmu przekazywania środków⁷, tj. do 14 dni od daty ich zarejestrowania w PFRON.

Uwagi NIK dotyczyły następujących zagadnień:

1. Na realizację programów wspieranych ze środków pomocowych Unii Europejskiej w ramach PO KL 2007 - 2013 r.⁸ zaplanowano w ustawie budżetowej kwotę 56.839 tys. zł.

Na realizację noworozpoczętych projektów systemowych, PFRON wypłacał środki Partnerom - na podstawie zawartych z nimi umów⁹ - jeszcze przed zawarciem umów z Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich (CRZL) o ich dofinansowaniu ze środków UE. Zauważyć należy, że w tym trybie Fundusz przekazał 16.769,7 tys. zł¹⁰ z własnych środków.

W ocenie NIK, przekazanie Partnerom zaliczkowo tak znacznych środków Funduszu, było obarczone ryzykiem ich ewentualnego zwrotu (mimo zabezpieczenia wekslem oraz dodatkowymi zapisami w umowach wskazującymi na ich zabezpieczenie¹¹), w sytuacji niepodpisania umowy z CRZL i tym samym braku gwarancji ich zrefundowania ze środków UE. NIK zwraca uwagę, że dofinansowanie projektów ze środków UE stanowi 85% kwoty wypłacanej przez PFRON. Ponadto, z ustaleń kontroli wynika, że w przypadku jednej z pięciu

⁷ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym (Dz. U. Nr 88, poz. 808 ze zm.)

⁸ Priorytet I - „Zatrudnienie i Integracja społeczna” Działanie 1.3 - „Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej”, Poddziałanie 1.3.6 PFRON – projekty systemowe.

⁹ Pierwsze transze były przekazywane jako zaliczki w kwotach określonych w harmonogramach płatności załączonych do umów partnerskich w terminie 7 dni od ich podpisania, a kolejne transze po rozliczeniu przez PFRON 60% dotychczas otrzymanych transz.

¹⁰ Po podpisaniu umowy z CRZL przekazano transzę dofinansowania w kwocie 626.328 zł – dla Fundacji Polskich Kawalerów Maltańskich „Wsparcie osób niepełnosprawnych ruchowo II” oraz transzę dofinansowania w kwocie 542.580,42 – dla Stowarzyszenia Przyjaciół Integracja – „Wsparcie osób w swobodnym dostępie do Internetu”.

¹¹ Na poczet zabezpieczenia prawidłowej realizacji umowy, każdy Partner zobowiązany był do wystawienia i dostarczenia, najpóźniej w dniu podpisania umowy weksla in blanco z klauzulą „bez protestu” zabezpieczającego kwotę równowartością całości jego budżetu. W umowach pomiędzy PFRON a Partnerami znalazł się też zapis (w § 8) mówiący, że w przypadku uznania całości lub części wydatków za niekwalifikowalne w przypadku nieuwzględnienia ich w zaakceptowanym przez CRZL Wniosku o dofinansowanie projektu, dokonania korekt do Wniosku na skutek uwag CRZL, nie zawarcia Umowy o dofinansowanie projektu - Partner zobowiązuje się zwrócić przekazaną mu zaliczkę lub jej część.

finansowanych w 2010 r. umów¹², do dnia 29 marca 2011 r. nadal nie podpisano umowy z CRZL.

Wydatkowano zaledwie 27,4% środków zaplanowanych¹³ (wg Rb-40) na projekty wspierane ze środków pomocowych Unii Europejskiej, głównie z powodu zaplanowania wydatków w nadmiernej wysokości na noworozpoczynane projekty oraz opóźnień w ich realizacji w stosunku do przyjętych założeń.

Z ustalen kontroli wynika, że w 2010 r. rozpoczęto finansowanie jedynie 5 projektów z 8 zaplanowanych¹⁴. Na jeden projekt¹⁵ Fundusz nawet nie złożył wniosku, a inny¹⁶ projekt złożony został dopiero 31 grudnia 2010 r.

Wnioski o dofinansowanie realizacji projektów Komisja Oceny Merytorycznej w CRZL akceptowała w terminach od 4 do 10 miesięcy, w związku z czym Fundusz podpisał zaledwie 3 umowy z CRZL w grudniu 2010 r. a kolejne 2 – dopiero w styczniu 2011 r. Nie podpisano natomiast jeszcze 3 z 8 zaplanowanych umów¹⁷.

Do końca 2010 r. Fundusz nie wystąpił z żadnym wnioskiem o refundację wydatków z EFS, które ponosił już od marca 2010 r. na realizację projektów rozpoczętych w 2010 r.

Ponadto, w 3 z 5 zakończonych w 2010 r. projektach nie zostały osiągnięte niektóre z zaplanowanych rezultatów. Np. w projekcie „Wsparcie osób niesłyszących na rynku pracy” wskaźnik osób, które odbyły staż pracy wyniósł 70%, a w przypadku osób, które skorzystały z poradnictwa prawnego i psychologicznego - 61,6%. Wynikało to m.in. z faktu, iż pracodawcy nie zawsze wykazywali zainteresowanie zatrudnieniem osoby niesłyszącej a nie wszystkie oferty stażowe cieszyły się zainteresowaniem beneficjentów. Ponadto niektóre osoby odczuwały obawy przed indywidualną konsultacją z psychologiem, w związku z czym nie zdecydowały się na poradę.

W wyniku błędnego księgowania, na koncie 742-POKL-01 – „Zwrot środków otrzymanych z UE” zaksięgowano kwoty 2.369 zł i 124 zł (łącznie 2.493 zł) z tytułu odsetek od zwróconych kwot nieprawidłowości w projekcie „Wsparcie osób niesłyszących na rynku pracy”. Skutkiem tego, w sprawozdaniu Rb-40 zawyżono kwotę zwrotu środków otrzymanych z UE a zaniżono koszty finansowe (zwrot odsetek POKL).

¹² „Wsparcie osób niesłyszących na rynku pracy II” Wydatkowano na jej realizację 1.291,9 tys. zł, z czego Fundusz przekazał Partnerowi kwotę 1.243,8 tys. zł, natomiast 48,8 tys. zł wydatkował PFRON.

¹³ Nie uwzględniając kwoty 5.060 tys. zł, ujętej w księgach rachunkowych na koncie *Rozrachunki z tyt. wypłaconych zaliczek w POKL*. Uwzględniając tą kwotę Fundusz wypłacił na realizację projektów 36,3% środków planowanych.

¹⁴ Przy czym w sprawozdaniu Rb-40 (w wydatkach na to zadanie) uwzględniono 3 projekty. Środki na 2 pozostałe projekty zostały zaksięgowane na rozrachunkach z uwagi na niepodpisane umowy z CRZL.

¹⁵ „Wsparcie osób z autyzmem II”

¹⁶ „Wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi na rynku pracy II”

¹⁷ Do dnia 29 marca 2011 r. stan ten nie zmienił się.

2. W planie finansowym Funduszu zaplanowano na refundację kosztów wydawania certyfikatów przez podmioty uprawnione do szkolenia psów asystujących kwotę 150,0 tys. zł, zaś wykonanie wyniosło jedynie 9,7 tys. zł, co stanowiło 6,5% planu, pomimo iż pozytywnie rozpatrzono wszystkie złożone wnioski. NIK zauważa jednak, że w 2010 r. Fundusz realizował to zadanie po raz pierwszy, a plan finansowy w tym tytule został skalkulowany w oparciu o „*Ocenę Skutków Regulacji*” do projektu Rozporządzenia MPiPS¹⁸ w sprawie wydania certyfikatów potwierdzających status psa asystującego.

3. Na zadania zlecone fundacjom oraz organizacjom pozarządowym Biuro i Oddziały PFRON wypłaciły łącznie 90.469,9 tys. zł, tj. 86,2% środków planowanych (105.000,0 tys. zł). Kontrolą NIK objęto zlecenie zadań w ramach V konkursu, w ramach którego wypłacono 25.080,8 tys. zł. Stwierdzono w tym zakresie następujące nieprawidłowości:

- Pomimo iż w dniu 31 maja 2010 r. na stronie internetowej PFRON ukazały się wyniki oceny merytorycznej 505 projektów (stanowiące podstawę do przyznania przez Fundusz kwot dofinansowania dla 211 projektów) a Wnioskodawcy zostali pisemnie poinformowani, że od oceny merytorycznej ekspertów nie przysługuje odwołanie – miesiąc później¹⁹ Zarząd Funduszu podjął decyzję o skierowaniu 37 projektów²⁰ do ponownej oceny merytorycznej przez innych ekspertów. W wyniku ponownego rozpatrzenia ww. wniosków zwiększono środki na dofinansowanie projektów w ramach tego konkursu (dofinansowano 24 dodatkowo ocenione projekty) - o 3.092,9 tys. zł - w związku z czym kwota (25.000 tys. zł)²¹, podana w ogłoszeniu konkursowym nie odpowiadała faktycznej kwocie przeznaczonej na projekty.

NIK zwraca uwagę, że zlecając ponowną ocenę wniosków, kolejnej grupie ekspertów wypłacono 21.320 zł, pomimo, że już wcześniej poniesione koszty na wynagrodzenia ekspertów oceniających te wnioski wyniosły 25.730 zł. Podkreślić należy, że oceny ekspertów były przyjęte przez PFRON, poprzez potwierdzenie poprawności wykonania, zawartych z nimi, umów o dzieło.

- Fundusz nie stosował przejrzystych zasad przy ustalaniu wysokości dofinansowania dla ww. dodatkowo ocenianych projektów. Ustalając dofinansowanie, zastosowano bowiem kryterium podziału na „projekty o ugruntowanej renomie społecznej” oraz pozostałe, co nie było powiązane z ocenami eksperckimi (eksperci przyznawali bowiem poszczególnym

¹⁸ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 kwietnia 2010 r. w sprawie wydawania certyfikatów potwierdzających status psa asystującego (Dz. U. z 2010 r. Nr 64, poz. 399).

¹⁹ W dniu 28 czerwca i 8 lipca.

²⁰ Spośród 505 już ocenianych.

²¹ Przyznając dofinansowanie dla 211 projektów Zarząd Funduszu pojął decyzję 16 czerwca 2010 r. o zwiększeniu tej kwoty do 25.680,8 tys. zł.

projektom liczbę punktów). Dodatkowego podziału środków na projekty, dokonano zatem wg innych zasad i zastosowano też inne wskaźniki procentowego obniżenia proponowanej przez eksperta kwoty dofinansowania, niż przy ustaleniu dofinansowania dla 211 projektów²².

W ocenie NIK, świadczy to o nierównym traktowaniu podmiotów ubiegających się o dofinansowanie z PFRON.

- PFRON nie podał do publicznej wiadomości informacji o wynikach ponownej oceny merytorycznej wniosków i przyznaniu lub zwiększeniu dofinansowania 24 podmiotom, w łącznej kwocie 3.020,6 tys. zł, naruszając tym samym zasadę jawności w gospodarowaniu środkami publicznymi – wynikającą z art. 34 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²³ oraz art. 15 ust. 2j ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie²⁴.

Ponadto, w 2 z 6 badanych umów NIK zwraca uwagę, że:

- w umowie z POPON wyznaczono aż 4 miesięczny termin na jej rozliczenie i zwrot niewykorzystanych środków od zakończeniu realizacji zadania, mimo iż w § 10 ramowego wzoru umowy o wykonanie zadania publicznego przez organizację pozarządową (stanowiącym załącznik do rozporządzenia MPiPS²⁵), określone zostały terminy w jakich powinny być zwracane niewykorzystane środki. Skutkiem tego dopiero 25 lutego 2011 r. POPON dokonała zwrotu niewykorzystanych środków w kwocie 36.142,42 zł, tj. ponad 10 % otrzymanego z Funduszu dofinansowania i odsetek powstałych na rachunku bankowym, pomimo iż termin realizacji zadania upłynął 31 października 2010 r.;

²² Ustalając dofinansowania do 211 projektów w piątym konkursie (uchwała nr 151/2010 Zarządu Funduszu z dnia 16.06.2010 r.) zastosowano procentowe zmniejszenie kwoty dofinansowania wg zasady: projekty, które uzyskały od 90 do 100 punktów – 75 % dofinansowania zaproponowanego przez eksperta; projekty, które uzyskały od 80 do 89,5 punktów – 65 %; projekty, które uzyskały od 60 do 79,5 punktów – 60 % dofinansowania zaproponowanego przez eksperta. Natomiast przy ustalaniu dofinansowania do projektów wyłonionych w wyniku dodatkowej oceny merytorycznej zastosowano inne wskaźniki procentowego obniżenia proponowanej przez eksperta kwoty dofinansowania, tj. odpowiednio: 75% - dla projektów o ugruntowanej renomie społecznej, dotyczących m.in. ogólnopolskich imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych, wydawnictw skierowanych do osób niepełnosprawnych, kampanii informacyjnych oraz projektów związanych z rehabilitacją osób autystycznych; 55% - dla pozostałych projektów, w tym 50% - dla projektów, które uzyskały dofinansowanie, a po ponownej ocenie merytorycznej proponowano jej zwiększenie.

²³ Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.

²⁴ Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536.

²⁵ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 27 grudnia 2005 r. w sprawie wzoru oferty realizacji zadania publicznego, ramowego wzoru umowy o wykonanie zadania publicznego i wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania (Dz. U. z 2005 r. Nr 264, poz. 2207) – uchylone z dniem 18.01.2011 r. Zgodnie z treścią wzoru umowy, przyznane środki finansowe Zleceniobiorca jest zobowiązany wykorzystać w terminie 14 dni od wskazanego w umowie terminu końcowego wykonania zadania a środki finansowe niewykorzystane do tego terminu, jest zobowiązany zwrócić wraz z odsetkami w terminie kolejnych 14 dni.

- w 2 przypadkach Fundusz nie dochował terminu przekazania Wnioskodawcom²⁶ I transzy środków finansowych. Opóźnienie wyniosło 56 i 31 dni w odniesieniu do warunków określonych w zawartej umowie. Zdaniem NIK, nieuzasadnione było uzależnienie przekazania środków finansowych od renegotjacji warunków umów w celu obniżenia dofinansowania z PFRON²⁷ i podpisania aneksów do umów;

4. W 2010 r. opracowano i wdrożono pod potrzeby konkretnej jednostki „Program wsparcia międzynarodowych imprez sportowych dla osób niepełnosprawnych organizowanych na terenie Polski”. Już w marcu 2007 r. Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych zadeklarował Dyrektorowi Generalnemu Stowarzyszenia Olimpiady Specjalne, możliwość dofinansowania ze środków PFRON organizowanych w Polsce Europejskich Letnich Olimpiad Specjalnych w 2010 r., w ramach programów zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą PFRON. Zadanie to dofinansowano w 2010 r. w kwocie 550 tys. zł. NIK stwierdziła brak zgodności między przyjętymi kwotami wydatków w poszczególnych kategoriach z wyliczeniami stanowiącymi podstawę ich kalkulacji, np. w poz. „wyżywienie uczestników” do kalkulacji kosztów przyjęto: liczba uczestników 7063 osoby x śr. 240,69 zł co daje kwotę 1.700.000 zł, podczas gdy w aneksie (przy tej samej podstawie kalkulacji), podano kwotę 1.770.000 zł. Świadczy to o braku należytej staranności przy sporządzaniu aneksu do umowy co może utrudnić jej końcowe rozliczenie ze względu na różnice interpretacyjne odnośnie sposobu rozliczania poniesionych kosztów (np. ryczałtowe czy na podstawie ilości oraz cen jednostkowych).

5. Analogicznie jak w roku ubiegłym spisania ze stanu należności od 47 podmiotów w łącznej wysokości 798,9 tys. zł²⁸ dokonano dopiero w 2010 r., pomimo że Fundusz uzyskał wiedzę o ich przedawnieniu przed 2010 r., między innymi w wyniku otrzymania decyzji o umorzeniu postępowań egzekucyjnych²⁹, czy też zwróceniu przez naczelników Urzędów Skarbowych tytułów wykonawczych³⁰. Powyższe działania NIK ocenia jako nierzetelne, gdyż należności te powinny zostać odpisane w roku, w którym Fundusz uzyskał wiedzę o ich przedawnieniu.

²⁶ Towarzystwo Pomocy Głuchoniewidomym i Towarzystwo Przyjaciół Dzieci.

²⁷ O około 10 %.

²⁸ W porównaniu do 2009 r. kwota przedawnionych należności Funduszu zmniejszyła się o 49,3 tys. zł (o 5,8%).

²⁹ M.in. wnioski: 2/2010 – w 2008 r., 16/2010 – w 2009 r., 17/2010 – w 2007 r.

³⁰ M.in. wnioski 5/2010 – w 2008 r., 19/2010 – w 2008 r., 20/2010 – w 2006 r., 21/2010 – w 2005 r., 22/2010 – w 2008 r., 28/2010 – w 2006 r., 30/2010 – w 2005 r.

W stosunku do zaległości 18 podmiotów³¹ przewlekłość postępowań w Funduszu w latach poprzednich była przyczyną przedawnień należności w łącznej kwocie 276 tys. zł, w związku z czym NIK nie podziela stanowiska Funduszu, iż na ten stan rzeczy PFRON nie miał wpływu.

6. NIK zwraca uwagę, że na koniec 2010 r. odpisami aktualizującymi wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON objętych było 73,3% ogółu należności na kwotę 436.614 tys. zł, w obejmujących należności m.in. z 2005 r. i 2006 r.³²

Na należności, które w 2010 r. zostały odpisane z powodu przedawnień, nie były tworzone odpisy aktualizujące ich wartość, pomimo że stosownie do art. 35b ust.1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości³³, wartość należności powinna być aktualizowana z uwzględnieniem stopnia prawdopodobieństwa ich zapłaty poprzez dokonanie odpisu aktualizującego. W związku z powyższym, łączna kwota przedawnień w wysokości 798,9 tys. zł została odpisana w 2010 r. bezpośrednio w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych.

W przypadku podmiotu 97X0010A3 odpis aktualizujący wartość należności na kwotę 257,2 tys. zł za okres od 12/2004 do 12/2005 utworzony na podstawie uchwały nr 325/2010 Zarządu PFRON z dnia 9 grudnia 2010 r. nie został wykorzystany do końca 2010 r., pomimo że decyzją z dnia 17 grudnia 2010 r. umorzone zostało postępowanie w sprawie określenia wysokości zobowiązania za ww. okres. Zgodnie z art. 35b ust. 3 ustawy o rachunkowości należności umorzone winny pomniejszać dokonane uprzednio odpisy aktualizujące ich wartość.

7. W 3 przypadkach na 20 zbadanych spraw³⁴ stwierdzono niedotrzymanie terminów³⁵, o których mowa w art. 139 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa³⁶. Nie

³¹ Numery wniosków do wystąpienia nr 103 z 22 grudnia 2010 r. dotyczących poszczególnych podmiotów: 2, 5, 13, 17, 18, 20, 22, 23, 26, 28, 30-33, 36, 37, 39, 45.

³² Odpisy utworzone na podstawie uchwał Zarządu PFRON: nr 325/2010 z 9 grudnia 2010 r., nr 350/2010 z 23 grudnia 2010 r. i nr 363/2010 z 30 grudnia 2010 r.

³³ Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.

³⁴ Vide przypis nr 6.

³⁵ 1) Wniosek o odroczenie terminu płatności i rozłożenie na raty zaległości podmiotu 95X0051J4 wpłynął do Funduszu 13 kwietnia 2010 r., a decyzja rozkładająca zaległość za 02/2008-02/2010 została wydana 5 sierpnia 2010 r. (decyzja określająca wysokość zobowiązania wydana została 16 lutego 2010 r. w związku z wnioskiem ww. podmiotu o umorzenie wpłat).

2) Wniosek podmiotu 43W0006C1 o rozłożenie na raty zaległości za okres 10/2008-03/2009 wpłynął do PFRON 2 czerwca 2009 r., decyzja określająca wysokość zobowiązania wydana została 28 lipca 2009 r. Pismo strony informujące o nieskładaniu dodatkowego materiału dowodowego wpłynęło do PFRON 18 grudnia 2009 r., zaś decyzja rozkładająca na raty wydana została 2 marca 2010 r.

3) Wniosek podmiotu 14Y7928J6 o rozłożenie na raty zaległości za okres 02/2005 do 10/2009 wpłynął do Funduszu 16 grudnia 2009 r. W zawiadomieniu z 19 lutego 2010 r. wyznaczono nowy termin zakończenia

wyznaczono także innego terminu załatwienia sprawy. Ubiegłoroczny wniosek pokontrolny NIK po kontroli wykonania planu finansowego w 2009 r., w tym przedmiocie nie został w pełni zrealizowany.

Przedstawiając Panu Prezesowi powyższe uwagi i opinie, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Rzetelne spisywanie przedawnionych należności, tj. w roku, w którym przedawnienie nastąpiło lub zostało ujawnione.
2. Prowadzenie bieżącego monitoringu należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON oraz odpisów aktualizujących ich wartość.
3. Terminowe rozpatrywanie wniosków podmiotów ubiegających się o ulgi we wpłatach na Fundusz.
4. Zintensyfikowanie działań zwiększających wykorzystanie środków na realizację projektów współfinansowanych ze środków UE.
5. Zaniechanie przekazywania środków Partnerom przed podpisywaniem umów z Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich o dofinansowanie projektów systemowych.
6. Stosowanie przejrzystych, zasad przy ustalaniu wysokości dofinansowania ze środków PFRON, na zadania zlecone fundacjom oraz organizacjom pozarządowym.

Zgodnie z treścią art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, Najwyższa Izba Kontroli zwraca się o przesłanie przez Pana Prezesa, w terminie 14 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych na rzecz realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Prezesowi prawo zgłoszenia na

sprawy na 31 maja 2010 r., jednakże decyzja rozkładająca zobowiązanie podmiotu została wydana dopiero 13 sierpnia 2010 r.

³⁶ Zgodnie z którym załatwienie sprawy powinno nastąpić bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej – nie później niż w ciągu 2 miesięcy od dnia wszczęcia postępowania (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.).

piśmie do Dyrektora Departamentu Pracy, Spraw Socjalnych i Zdrowia, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

Zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.